

Pseudo-executio. A megállapítási perekedtől eltekintve, amelyek épen megállapító jellegük miatt marasztalás híjján végrehajtásra nem szorulnak, egyéb oly ítéletek is vannak, amelyeket végrehajtási eljárás elvileg nem követ. A házassági bontóper i ítélet, vagy általában a status perekben hozott ítéletek, a végrehajtási eljárás keretén belül az igényperbeli, vagy a végrehajtás megszüntetése iránti perben hozott ítéletek ugyancsak nem kerülnek végrehajtásra. Ezek az ítéletek önmagukat hajtják végre. Bontó ítéletnek, vagy törvénytelenítő ítéletnek az anyakönyvben való feljegyzése még abban az értelemben sem „végrehajtása” az ítéletnek, hogy ezzel a feltüntetéssel következnek be az ítélet által teremtett jogi helyzetnek megfelelő tényleges helyzet kiero száklása, állami kényszereszközökkel való megteremtése. Már közelebb esik a végrehajtás gondolatához az igényperi ítéletnek, vagy a végrehajtás megszüntetését kimondó ítéletnek a végrehajtási jegyzőkönyvön való feltüntetése. Itt azonban a külön végrehajtási szakot elnyeli az az eljárás, hogy a kiküldöttel közlendő feloldó ítélet alapján a kiküldött a megtörtént feloldást a jegyzőkönyvre reá vezet i minden külön kérelmezés nélkül. Maga a végrehajtási törvény még erről is hallgat és csupán annyit ír elő, hogy a felfüggesztő hatályú igénykereset, illetve az ez alapján kimondott felfüggesztés a kiküldöttel közlendő. Ugyancsak közlendő a végrehajtási törvény 97. szakasz 2. bekezdése értelmében a halasztó hatállyal nem bíró igénykereset folytán hozott ítélet egy példánya is a kiküldöttel.

Az önmagukat végrehajtó ítéletek, az auto executio esetei mellett vannak az ítéletnek egyéb oly jogi követke zései is, amelyek ugyancsak nem tartoznak végrehajtási eljárás sorára. Ha a házasság a H. T. 54. §-a alapján azért támadtatott meg, mert a nő a házasságkötés időpontjában mástól már teherbe volt ejtve; a házasság érvénytelenségét kimondó ítélet egyúttal a gyermek törvénytelenységét is maga után vonja. A törvénytelenítés azonban ugyancsak magára az ítéleti rendelkezésre tartozik, és a házasság érvénytelensége mellett külön ítéleti rendelkezés tárgya lesz a törvénytelenység megállapítása is. A hagyatéki eljárás, vagy a végrehajtási eljárás során hozott perre utasítás folytán keletkező ítéletek tisztázzák a hagyatékátadásnak, illetve a sorrendi kiutalásnak vitás kérdését. Ha a hagyatéki bíróság, vagy a végrehajtási bíróság a perbeli ítéletek követke zéseit levonva, a hagyaték átadása, illetve a kiutalás kérdése tekintetében dönt, ezzel tartalmilag végrehajtja a perbeli ítéleteket. Formailag azonban ez a hagyatékátadás, illetve kiutalás nem jelentkezik az ítélet „végrehajtásaként”. Ugyanígy nem az ítélet végrehajtásaként történik meg azokban az esetekben, amikor telek-könyvi perfeljegyzésnek helye van, de utóbb elutasító ítélet hozatik, a perfeljegyzés törlése sem. Lényegileg azonban az ítélet követke zéseinek itt érintett levonásai végrehajtásszerűek, amelyeknek a végrehajtási eljárás keretében való rendezése azért mellőzhető, mert ezeknek a követke zéseknek a levonása a bíróság kezében van és a bíróság külön kérelem nélkül intézkedik az ítélet által megteremtett helyzet irányában. Ezeket a

most érintett eseteket kívánja egybefogni a címül választott Pseudo-executio kifejezés.

A bírói ténykedéseknek a végrehajtás gondolatkörébe való bevonása nem történik tendencia nélkül, és ha ritkább esetekben is, ezeknek az intézkedéseknek az ítélet végrehajtásához való rokonsága gyakorlatilag is hasznosítható.

A telekkönyvi perfeljegyzés egy gyakorlati esetet is szolgáltatott. Felperes eredeti érvénytelenség címén keresetet indított és ezzel kapcsolatban telekkönyvi perfeljegyzést is eszközölt ki. Ez a perfeljegyzés, miután a kereset jogerősen elutasított, a jogerős ítélet alapján töröltetett. Ezt követően a felperes perújítással élt és a perújítási kereset kapcsán újból kérte a per feljegyzését. A tkvi hatóság a perfeljegyzést el is rendelte és a budapesti kir. törvényszék 21. Pf. 3349/1934. sz. határozatával a perfeljegyzés elrendelése ellen irányuló felfolyamodást elutasította. A törvényszék érvelése azon a dogmatikus alapon nyugszik, hogy bár a perújítás bizonyos vonatkozásban rendkívüli jogorvoslatnak tekinthető, a perújítási kereset alapján is helye van a perfeljegyzésnek, mert a tkvi rendtartás 148. §-a az alapper és az újított per között különbséget nem tesz.

Tisztában kell lennünk azzal, hogy bár a feljegyzés jogilag elismert intézmény, annak hatálya a forgalom időleges megbénítása. A jogrend általában a forgalomellenesség megakadályozására törekszik és ha kivételesen nyomós okokból állít is fel oly rendelkezéseket, amelyek a forgalmat akadályozzák, vagy gátolják, úgy maguk ezek a szabályok szigorúan megszabott előfeltételeket kívánnak meg és elvi nem kívánatosságuk okából megszorítóan értelmezendők. Kérdéses tehát, hogy ha a jogrend a perfeljegyzés révén a tkvi tulajdonosokat rákényszeríti is szabad mozgásuk korlátozásának tűrésére, ezt azzal a hatállyal rendeli, hogy a per jogerős elintézése után a tkvi tulajdonosok szabad rendelkezési jogukat visszanyerik. Meggondolandó tehát, hogy a perfeljegyzésnek az újított per során való megisméltése nem veti-e fel ugyanazt a problémát, amiről néhai Fayer László írt büntető jogában azon angol eset kapcsán, hogy az akasztott ember az akasztás után életben maradt. Ha igaz az az érvelés, hogy ő egyszeri akasztásra volt ítélve és ezt kiállván, másodszor fel nem akasztható, a perfeljegyzésre nézve is úgy áll a helyzet, hogy a jogszabály itt is a perfeljegyzés egyszeri, a per tartamára szóló tűrésre kötelezi a tulajdonost. Ha ennek ellenében arra történik utalás, hogy perfeljegyzés megengedése nélkül az újított per valóságos érvényesülése még siker esetén is problematikus (hiszen az újított perek statisztikája szerint az újított per sikere maga is problematikus) és így a perfeljegyzés, mint szükséges rossz, a másik fél érdekének védelmére elismerendő, akkor is nézetünk szerint helyesebb, mindakét fél érdekeit inkább szemmel tartó megoldás kínálkozik a fent kifejtett Pseudo-executio gondolatmenet vonalán.

A kérdésről való beszélgetés során Kovács Marcel hívta fel a figyelmet a Pp. 572. §. 4. bekezdésének rendelkezésére, amelynek értelmében, ha a perújítás sikere az előterjesztett adatokból valószínűnek mutatkozik, a bíróság az alapper-

beli ítélet, egyezség végrehajtását felfüggesztheti. Ha az eredeti érvénytelenítést kérő fél érdekei szempontjából nézzük a kérdést és a Pp. idézett szakaszát a perfeljegyzés törlésének felfüggesztésére is alkalmazhatónak mondjuk, ezzel meg van adva a félnek az a lehetőség, hogy az újított per sikere esetére a felfüggesztés folytán nem törölt perfeljegyzéssel a netáni időközi elidegenítés ellenére is oltalmat kap, sőt az így kapott oltalom egy vonatkozásban még erősebb is, mint a perfeljegyzésnek a perújítási kereset alapján való újólagos eszközlése, mert ennek az újólagos perfeljegyzésnek időbeli hatálya később kezdődik. Előállhat az az eset, hogy az első perfeljegyzés megtörténte után a telekkönyvi tulajdonos ingatlanát elidegeníti. Az új tulajdonos tulajdonjogának bejegyzése ugyan a perfeljegyzéstől függ, de ha a pert a bíróság elutasítja, és a perfeljegyzés töröltetik, a második perfeljegyzés idejében az új tulajdonos már bennül a telekkönyvben, és ennek a második perfeljegyzésnek hatálya a korábban eszközlött tulajdonjogi bekebelezésre a merev logika szabályai szerint ki nem hatna. Ezzel az első perfeljegyzés törlésének felfüggesztése konzerválná az első perfeljegyzés prioritását és az újított per sikere az első perfeljegyzés hatályban tartása mellett oltalmat nyújtana azzal a tkvi bekebelezéssel szemben is, amely az ismételt perfeljegyzéssel szemben erősebb volna. Viszont a megtámadott telekkönyvi tulajdonos érdekeire is előnyösebb volna a Pp. 572. szakaszával való megoldás, mert amíg az újólagos perfeljegyzés ugyancsak minden, az érvényesített igény alaposságára vonatkozó érdemi vizsgálat nélkül rendeltetik el, a perfeljegyzés törlésének felfüggesztésére már csak az igény alaposságának valószínűsége alapján juthat el a bíróság, tehát nem teszi ki a másodsor megtámadott felet annak, hogy szabad cselekvésében egy esetleg teljesen alaptalan perújítással újból évek sorára megakasztassék. A törlési per két érdekeltjének küzdelmét illetőenként a Pp. 572. §-ának igénybevétele „érdekarányosan” dönti el.

A fentebb elfoglalt álláspont a Pseudo-executio egyéb eseteiben is értékesíthető. A versenytörvény 36. szakasza azt rendeli, hogy a bíróság a nyertes fél kívánatára elrendelheti, hogy az ítélet valamely időszaki lapban a vesztes fél költségén közzétéssék. Az ítéletközzétételt rendelő intézkedésének „végrehajtása” az ítélet közzétételének eszközlése, ami nyilvánvalóan megint nem a terminus technikus értelmében vett végrehajtás. A Pp. 572. §-ának hivatkozott rendelkezése az ítélet közzétételének a perújítás és az igény valószínűségének kimutatása alapján itt is felfüggeszthető.

B. S.